

Haab, at der vil kunne finde en stedsde væremere og inderligere Forstaaelse Sted mellem disse Sjæle, som saaledes ere mødtes, og at der saaledes vil kunne komme et gavnligt, frugtbringende Samarbejde i Stand til Held for Folk og Land.

N. Clausen: Jeg maa bede det høje Ting om Undskyldning, fordi jeg atter maa tage Ordet til Forsvar for Landbo-kommissionen. Det er jo ganske vist en Sag, som ikke vedrører Finansloven og derfor ikke burde være Genstand for saa megen Omtale, men jeg tillader mig at finde det nødvendigt atter at inoebegaa, hvad der er blevet sagt mod Kommissionens Virksomhed. Jeg skal først sige til det ærede Medlem for Ringkøbing Amts 6te Valgkreds (Olesen), at det, han spurgte om, kunde jeg jo meget vel svare paa her, men et saadant Svær vilde henhøre under Landbo-kommissionens Forhandlinger, og det vilde være urigtigt her at svare paa, hvad der derom er meddelt i Bladene, der jo i Grunden ikke have Lov til at meddele noget af det, der bliver forhandlet i denne Kommission. Det ærede Medlem for Aalborg Amts 3dje Valgkreds (S. Jensen) søgte at afkræfte min Paastand om de store Forarbejder, der skulde foretages i Landbo-kommissionen som Grundlag for de Forhandlinger, vi skulle føre for at komme til et endeligt Resultat. Som Bevis for den Afkræftelse, han saaledes vilde sætte i Scene, viste han de Herrer det statistiske Værk, som Landbo-kommissionen har ladet udarbejde over Husmands- og Arbejderforhold her i Landet. Jeg synes nu, at det er et Værk af et stort Omfang, men efter hans Mening var det ingen Ting. Intet af de statistiske Værker, vi have i saa Henseende, kan maale sig med det i Omfang, og derfor om det ærede Medlem havde den mindste Forstaaelse af, hvilken Tid, hvilken Arbejdsmohed og Udholdenhed det kræver at gennemgaa det statistiske Materiale, som er samlet dertil, og at ordne det, som det er ordnet, vilde han ikke tale, som han har gjort. Saa vilde han ikke sige, at det var saa godt som ingen Ting. Og saa dernæst det Arbejde, som et saadant Værk fordrer ved Trykningen! Der kender det ærede Medlem naturligvis ikke noget til, han kan næppe have Forstand paa de Dele. Jeg vil imidlertid sige det ærede Medlem, at det er et Arbejde, man kun betror til de allerdygtigste Typografer, og det maa selvfølgelig tage Tid med et saadant Arbejde, hvor der skal sættes mange Tal og den Slags Ting. Det er jo en Ting, som det ærede Medlem selvfølgelig ingen Mening kan have om.

Naar vi altsaa først fik dette Værk i Sommer, kan man i den Henseende ikke lægge Kommissionens Formand noget til Last. Ingen kan jo føre, førend han saar spændt for, og Formanden for Kommissionen kan heller ikke føre paa med Kommissionens Møder, førend de Ting ere færdige, der skulle udarbejdes som Grundlag for Kommissionens Forhandlinger. Det ærede Medlem sagde, at da vi havde holdt Møder i 6 Dage, holdt vi Hvil i 54 Dage, og da vi havde holdt Møde i 4 Dage, holdt vi Hvil i 64 Dage o. s. fr. Ja, men det er dog vist kun det ærede Medlem selv, der har holdt Hvil. Arbejdet er gaaet sin Gang ved Lønnede Kræfter, og det er tillige gaaet sin Gang mellem Medlemmerne, idet vi have arbejdet paa at sætte os ind i de mange Ting, som bleve overladte os. Vi havde ikke alene dette statistiske Materiale at gennemgaa, men de Herrer se jo ogsaa, at der sammen med den Betænkning, som er omdelt, er omdelt to Afhandlinger vedrørende Udslyktingsforholdene og Arbejderforholdene her i Danmark og i andre Lande. Der var endnu flere saadanne Afhandlinger udarbejdet, og alt dette var det vor Pligt at sætte os ind i. Desuden har jeg til den Afdeling, hvortil det ærede Medlem og jeg høre, faaet et Oplag af Landbo-kriser om Husmandsforholdene fra 1844 og indtil nu i et Antal af jeg tror 15, og jeg har i Mødet oplæst, hvad de indeholdt, og sagt til Afdelingens Medlemmer, at naar man vilde henvende sig til mig, kunde man faa, hvilke af dem man vilde. Det Medlem, som imidlertid mindst af alle har henvendt sig til mig for at sætte sig ind i disse Sager, har været det ærede Medlem for Aalborg Amts 3dje Valgkreds. Naar altsaa det ærede Medlem siger, at man kun har arbejdet i 6 Dage og saa holdt Hvil i 54 o. s. v., saa siger jeg, at det er kun det ærede Medlem, som har holdt Hvil. Det ærede Medlem tror maaske, at han kun har til Opgave at komme i Kommissionens eller Afdelingens Møder, sætte sig paa sin Plads og kritisere, hvad andre have gjort, men den, som forstaar sin Opgave rigtig, sætter sig tillige ind i Tingene og søger Underretning i hele det Oplysningsmateriale, som foreligger, for at kunne domme saa meget bedre og for at kunne udarbejde noget, som mulig kan bidrage til at løse Spørgsmaalene. Det ærede Medlem maa jo dog vide, at, naar han staar over for denne Forsamling, er det ikke det samme som, naar han staar over for en Forsamling ude i Landet, som maaske i hellig Enfold tror, at alle hans Ord ere ene Bisdøm. Der staar han over for en Forsamling af — foruden det ærede